

BESLISVOORSTEL RAAD BLARICUM

Besluitvormend orgaan

Gemeente Blaricum – Gemeenteraad

Gemeentecode

Blaricum

Onderwerp

Vaststellen Participatienota

Portefeuillehouder

Cornelis, F.

Openbaar

Ja

Korte inhoud

Er is een nieuwe, gezamenlijke participatienota ontwikkeld voor Blaricum, Eemnes en Laren. Deze vervangt de Nota inwonersparticipatie van Blaricum uit 2019).

De nota bestaat uit drie delen. Het eerste deel beschrijft de basis, bestaande uit een definitie van participatie en het model van de participatieladder. Het tweede deel beschrijft de visie en ambitie van de drie gemeenten: hoe zien we participatie op hoofdlijnen? En wat willen we de komende periode bereiken? Het derde deel gaat in op wat dat betekent voor de praktijk. Hierin gaat het over de verschillende rollen en de samenwerking daartussen. En het bevat een stappenplan om te komen tot een participatie-aanpak op maat.

In de nota gaat het om twee vormen van participatie. Ten eerste is dat inwonersparticipatie. Daarbij betreft de gemeente of een andere initiatiefnemer inwoners en andere partijen bij plannen, projecten en nieuw beleid. De tweede vorm is overheidsparticipatie. Daarbij ligt het initiatief bij een inwoner(sgroep) of een (maatschappelijke) organisatie. Deze betreft de gemeente bij het plan of initiatief. De gemeente geeft ruimte, faciliteert, stimuleert, regisseert en/of draagt financieel bij. Sommige initiatieven steunen we al jaren en groeien door. Dan kunnen ze op eigen benen staan of hebben juist structureel steun nodig. In deze nota gaat het om overheidsparticipatie in de beginfase van een initiatief.

Besluiten

De raad besluit de Participatienota Blaricum, Eemnes en Laren vast te stellen.

Aanleiding voorstel

De participatienota komt voort uit de wens van de gemeenten Blaricum, Eemnes en Laren om gezamenlijk nieuw participatiebeleid te ontwikkelen. Daarbij spelen diverse zaken een rol: maatschappelijke ontwikkelingen, de invoering van de Omgevingswet en de college- en coalitieakkoorden van de drie gemeenten.

Doel

De participatienota biedt kaders en richtlijnen voor participatie in de drie gemeenten. De manier waarop de gemeenten de samenleving betrekken bij hun plannen, projecten en beleid staat in deze nota centraal. Daarmee is deze nota vooral bedoeld voor de drie gemeenteraden, colleges en medewerkers van de gemeenten (BEL Combinatie).

Toelichting besluit (argumenten)

1. Hoger professioneel niveau

Participatie is voor de BEL-gemeenten al een bekend fenomeen. Met dit nieuwe beleid willen we het naar een hoger professioneel niveau brengen.

2. Wetgeving

De *Omgevingswet* en de *Wet versterking participatie op decentraal niveau* leggen een juridische basis voor participatie. Deze wetten worden verder toegelicht onder 'Vastgesteld wettelijk- en beleidskader'.

3. Input inwoners, gemeenteraad en college

De inhoud van de nota is mede tot stand gekomen op basis van input van inwoners, raadsleden en college:

- Onderzoek in 2021 (Laren) en begin 2024 (Blaricum en Eemnes) naar de ervaring en wensen van inwoners op het gebied van participatie. In de bijlage Rapportage vragenlijst participatie inwonerspanels Blaricum-Eemnes-Laren zijn de resultaten hiervan te vinden.
- Twee informele bijeenkomsten in maart en mei 2024 met een afvaardiging van de drie gemeenteraden.
- Meerdere gesprekken met de portefeuillehouders communicatie en participatie en met medewerkers van de BEL Combinatie.

Duurzaamheid

n.v.t.

Vastgesteld wettelijk- en beleidskader

Twee nieuwe wetten leggen een juridische basis voor het vroegtijdig betrekken van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden.

De eerste is de Omgevingswet die per 1 januari 2024 van kracht is geworden. De Omgevingswet gaat uit van participatieve aanpak waarbij belanghebbenden (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen) in een vroegtijdig stadium worden betrokken, voorafgaand aan de formele besluitvorming. De Omgevingswet verplicht participatie in een aantal gevallen, zoals bij het opstellen van een omgevingsvisie, een omgevingsplan of bij de aanvraag van een omgevingsvergunning voor buitenplanse activiteiten. Tegelijkertijd schrijft de Omgevingswet de vorm en het proces van participatie niet voor. Ook zegt de wet dat het aan vertegenwoordigende organen (zoals de gemeenteraad) is om toe te zien op de kwaliteit van besluitvorming, inclusief de invulling van vroegtijdige participatie.

De tweede wet is de Wet versterking participatie op decentraal niveau die op 4 juni 2024 is aangenomen door de Eerste Kamer en per 1-1-2025 van kracht wordt. Deze wet verplicht gemeenten uiterlijk 31-12-2026 hun huidige inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. Hierin wordt het betrekken van inwoners bij voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid (participatie) wettelijk geregeld. Ook moet in de verordening worden vastgelegd hoe het uitdaagrecht is geregeld. Hierbij gaat het om de voorwaarden waaronder inwoners en maatschappelijke organisaties de uitvoering van beleid en taken van de gemeente kunnen overnemen.

Voor de BEL gemeenten kan de nieuwe Participatienota als basis dienen voor de verplichte participatieverordening. Het idee is om deze nota in 2025 te evalueren. Op basis van die evaluatie kunnen aanpassingen aan de nota gedaan worden. Ook kan de komende periode uitgezocht worden hoe en onder welke voorwaarden we het uitdaagrecht in de praktijk kunnen invullen. Vervolgens kan de beleidsnota worden omgevormd tot een participatieverordening.

Relatie BEL-gemeenten en BEL Combinatie

De participatienota beschrijft het gezamenlijke participatiebeleid van Blaricum, Eemnes en Laren. De feitelijke voorbereiding en uitvoering van participatie ligt bij de medewerkers van de BEL Combinatie. Dat gebeurt altijd in afstemming met het betreffende college. Bij de voorbereiding en uitvoering van participatie dient de participatienota als overkoepelende leidraad.

Kanttekeningen

De participatienota doet geen dwingende uitspraken over de manier waarop inwoners en andere belanghebbende in bepaalde gevallen betrokken moeten worden. Dat wordt per project of beleidstraject bepaald, want participatie is altijd maatwerk. De kaders en richtlijnen in deze nota helpen wel bij het maken van de juiste afwegingen hierbij.

Verder staat of valt goede participatie bij de uitvoering ervan. Onder het kopje 'Uitvoering' wordt toegelicht hoe we dit zo optimaal mogelijk maken.

Financiën

n.v.t.

Begrotingswijziging nodig?

Nee

Uitvoering

Bij nieuwe plannen, projecten en beleidstrajecten van de gemeenten geldt de participatienota als kader. Om de toepassing van de nota in de praktijk optimaal mogelijk te maken zijn meerdere aanvullende zaken geregeld en ontwikkeld:

1. Voor medewerkers van de BEL Combinatie is er een praktische uitwerking van deze participatienota in de vorm van een Participatie gereedschapskist. Deze bevat aanvullende informatie, modellen, checklists en participatie-instrumenten.
2. De BEL Combinatie beschikt inmiddels over een vaste participatieadviseur en daarnaast over een werkgroep Participatie met leden uit alle relevante teams. Deze werkgroepleden zijn ambassadeur voor participatie binnen hun eigen team.
3. Onder meer deze werkgroep en de participatieadviseur volgen medio 2024 een meerdaagse training op het gebied van participatie. Voor overige medewerkers die met participatie te maken krijgen verzorgt de participatieadviseur een korte training.
4. We zetten voor elke gemeente een online participatieplatform in. Dit is een krachtige aanvulling op de tot nu toe vaak gebruikte instrumenten waarmee we meer en andere groepen inwoners snel en op verschillende manieren kunnen betrekken. Een online participatieplatform biedt verschillende manieren van interactie, zoals het geven van reacties, het liken van voorstellen, het plaatsen van een punt op de kaart, stemmen voor voorstellen, waarderen van voorstellen, een flitspeiling of langere enquête en het verzamelen van ideeën. Het platform is bedoeld voor plannen, projecten en beleidstraject van het college / de gemeente en wordt beheerd door de BEL Combinatie.

Het platform van Blaricum is straks bereikbaar via www.onsblaricum.nl

We verwachten dat dit platform in het najaar van 2024 operationeel is.

De opstartkosten in 2024 worden voldaan vanuit de gemeentelijke begroting.

De jaarlijkse kosten worden vanaf 2025 (of uiterlijk 2026) opgenomen in de BEL-begroting.

Wanneer er behoefte is aan een toelichting op het online platform en de gereedschapskist kan in het najaar van 2024 desgewenst een bijeenkomst georganiseerd worden waarin deze instrumenten worden toegelicht.

Lerende organisatie

De gemeenten en BEL Combinatie gaan op basis van bovenstaande veel nieuwe ervaringen opdoen. Ondertussen ontwikkelt het vakgebied zich nog steeds volop en blijft de wereld om ons heen bewegen. Dat betekent dat participatie een doorlopend leerproces is, waarin we regelmatig evalueren en waar nodig bijsturen.

Voor het evalueren van het beleid kunnen we onder andere opnieuw onderzoek doen via de inwonerspanels door de vragenlijst uit 2024 nogmaals voor te leggen. Zo wordt een ontwikkeling zichtbaar. Daarnaast kunnen we gebruikmaken van uitkomsten uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente'.

Handreiking participatie initiatiefnemers

Voor initiatiefnemers (anders dan de gemeenten zelf) die een omgevingsvergunning willen aanvragen is een handreiking Participatie ontwikkeld. Deze is bedoeld als leidraad en is geen verplichte methode. De initiatiefnemer kan aan de hand van de handreiking bepalen welke mate van participatie (beperkt, gemiddeld of uitgebreid) past bij het initiatief.

Communicatie

Rondom het vaststellen van de participatienota en alle aanvullende middelen communiceren we binnen vooral binnen de BEL Combinatie. Verder komt de nota op de externe website van de gemeenten te staan.

Bijlagen

1. Participatienota
2. Rapportage vragenlijst participatie inwonerspanels Blaricum–Eemnes–Laren
3. Raadsbesluit

Steller

A. Bos(abos).

Registratiedatum

25 juni 2024